

Fremsat den 7. november 2023 af Sandra Elisabeth Skalvig (LA), Henrik Dahl (LA),
Sólbjörg Jakobsen (LA) og Alex Vanopslagh (LA)

Forslag til folketingsbeslutning om bedre vilkår for private universiteter

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af indeværende folketingsår at fremsætte et lovforslag, der skal understøtte bedre vilkår for private universiteter. Lovforslaget skal understøtte, 1) at private universiteter kan opnå akkreditering af sine uddannelser, 2) at private universiteter må opkræve betaling, som de selv fastsætter, 3) at private universiteter gives selvbestemmelse i forhold til optagelses- og procedurekrav, 4) at studerende på private universiteter

berettiges til at modtage uddannelsesstøtte, 5) at dimittender fra private universiteter kan erhverve sig en dansk titel på deres fuldførte uddannelse, og 6) at private universiteter kan modtage bevillinger fra forskningsrådssystemet. Regeringen pålægges desuden at undersøge mulighederne for at fremsætte en særskilt lov om private universiteter, ligesom det er tilfældet på skoleområdet, hvor der findes en særskilt lov om friskoler og private grundskoler.

Bemærkninger til forslaget

Formålet med beslutningsforslaget er at indføre en række tiltag for at skabe bedre vilkår for private universiteter i Danmark.

Private universiteter er ikke et udbredt fænomen i Danmark, selv om flere af de nuværende offentlige universiteter tidligere har været private. Eksempelvis blev Aarhus Universitet etableret i 1928 som et privat universitet af Universitets-Samvirket, Aarhus, der bestod af en bred kreds af borgere fra byens erhvervsliv, organisationer, institutioner og Aarhus Kommune. Ligeledes blev Handelshøjskolen i København (Copenhagen Business School) etableret som en privat institution og på privat initiativ i 1917. I dag findes der kun få private udbydere af videregående uddannelser i Danmark, herunder f.eks. AVT Business School og Henley Business School. Af notatet »Idéoplæg om private universiteter« fra januar 2020, udarbejdet af Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, fremgår det, at disse udbydere er af begrænset størrelse og ikke er omfattet af universitetslovens bestemmelser, jf. Udvalget for Videnskab og Teknologi, alm. del – bilag 86, folketingsåret 2009-10.

Det bemærkes i denne sammenhæng, at virksomheden LEGO i 2010 havde planer om at etablere et privat universitet i Billund. LEGOs universitet skulle tiltrække udenlandske topforskere og beskæftige sig med al forskning og uddannelse vedrørende børn. LEGO ville gøre Billund til »Børnenes hovedstad« (»Lego har planer om privat universitet«, Altinget.dk, den 13. januar 2010). Desværre blev LEGOs universitet aldrig en realitet. Endelig har der været drøftelser om at oprette et privat universitet på Bornholm (»Planer om privat universitet på Bornholm«, Bornholm.nu, den 8. april 2016).

Ifølge dansk lovgivning er det i dag muligt at oprette et privat universitet i Danmark, men det er desværre ikke muligt for private universiteter at opnå offentlig anerkendelse af udbudte uddannelser og akkreditering af Akkrediteringsrådet, jf. »Idéoplæg om private universiteter« som omtalt ovenfor.

Forslagsstillerne mener, at private universiteter skal anerkendes på lige fod med offentlige universiteter, og at uddannelser fra private universiteter bør kunne akkrediteres på samme vilkår som uddannelser fra offentlige universiteter.

Derudover foreslås følgende ændringer foretaget:

- Private universiteter skal kunne opkræve betaling, som de selv fastsætter.
- Private universiteter skal selv kunne bestemme deres optagelses- og procedurekrav.
- Studerende på uddannelser på private universiteter skal være berettiget til at modtage uddannelsesstøtte.
- Dimittender fra private universiteter skal kunne erhverve sig en dansk titel på deres fuldførte uddannelse.
- Private universiteter skal på lige fod med offentlige universiteter kunne modtage bevillinger fra forskningsråds-systemet baseret på en forskningsfaglig vurdering.

Det er ikke første gang, at man fra politisk side forsø-

ger at forbedre vilkårene for private universiteter i Danmark. Under VK-regeringen luftede daværende videnskabsminister Helge Sander (V) ideen om bedre vilkår for private universiteter under et samråd i Udvalget for Videnskab og Teknologi den 21. januar 2010, jf. Udvalget for Videnskab og Teknologi, alm. del – bilag 98, folketingsåret 2009-10. Desværre ville den efterfølgende minister for videnskab, teknologi og udvikling, Charlotte Sahl Madsen (K), ikke arbejde videre med ideen, jf. svar på spørgsmål S 1397, folketingsåret 2009-10. I 2016 skrev den tidligere VLAK-regering i sit regeringsgrundlag, at regeringen var åben over for private universiteter (»Regeringsgrundlag: Marienborgaftalen 2016: For et friere, rigere og mere trygt Danmark«, Regeringen, november 2016).

Der er ifølge forslagsstillerne mange fordele ved at skabe bedre vilkår for private universiteter. Ifølge det tidligere Ministerium for Videnskab, Teknologi og Udvikling kan introduktionen af private aktører i det danske universitetslandskab ses som et element i udviklingen af universitetssektorens internationale konkurrenceevne og samfundsmæssige relevans, jf. »Idéoplæg om private universiteter« som omtalt ovenfor. Derudover vil private universiteter i højere grad kunne specialisere sig. Det kunne f.eks. være, at en stor medicinalvirksomhed opretter et universitet, der vil specialisere sig i udviklingen af medicinalprodukter.

Derudover forventer forslagsstillerne, at private universiteter i højere grad end offentlige universiteter vil kunne bedrive fri forskning, da forskningen bedrives uden politisk indblanding. Kritikere vil bestride dette synspunkt og påpege, at private universiteter vil have sværere ved at bedrive kritisk forskning end offentlige universiteter, da et privat universitets investorer potentielt kan have en særlig interesse i, hvilken retning forskningen skal være rettet mod. Hertil bemærker forslagsstillerne, at virksomheder allerede i dag bidrager til forskningen på offentlige universiteter, hvilket tydeliggør, at der ikke vil være særlige interessekonflikter mellem forskning og virksomheder på private universiteter sammenlignet med offentlige universiteter.

En anden problematik, som kritikere kan rejse, dækker over den gængse antagelse om, at private universiteter er forbeholdt velstillede studerende. Hertil bemærker forslagsstillerne, at der i dag findes mange muligheder for tildeling af legater, som studerende har mulighed for at søge, hvis de mangler finansiering til uddannelse. Hvis en studerende ikke modtager et legat til et privat universitet, har vedkommende på samme måde som i dag mulighed for at blive optaget på et offentligt universitet.

Endelig mener forslagsstillerne, at private velgørende fonde skal drive de private universiteter. Private universiteter skal ikke drives af offentlige midler.

Forslaget forventes at medføre få merudgifter til behandling af akkrediteringer m.v., som kan rummes inden for de nuværende bevillingsmæssige rammer.

Skriftlig fremsættelse

Sandra Elisabeth Skalvig (LA):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om bedre vilkår for private universiteter.

(Beslutningsforslag nr. B 34)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.